LIETUVOS BANKO TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO

2025-05-26 Nr. 429-104
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su draudiku sudarė Transporto priemonių draudimo (kasko) sutartį (draudimo liudijimas TIA Nr. *(duomenys neskelbtini)*), kuria draudiko parengtų Transporto priemonių draudimo taisyklių Nr. 021[1] pagrindu nuo 2024 m. lapkričio 7 d. iki 2025 m. lapkričio 6 d. buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su automobiliu *Mercedes Benz S550* (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*) (toliau – KASKO sutartis).

Pareiškėjas draudiką informavo apie 2024 m. lapkričio 11 d. nutikusį eismo įvykį: pareiškėjo valdomas automobilis buvo apgadintas po susidūrimo su kito asmens valdomu automobiliu *Mercedes Benz S350* (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*). Po įvykio buvo užpildyta eismo įvykio deklaracija, atsakomybę už eismo įvykį prisiėmė pareiškėjas. Gautos informacijos pagrindu draudikas pradėjo žalos administravimą pagal KASKO sutartį, rinko įvykio aplinkybėms nustatyti reikalingą informaciją (fiksavo automobilių sugadinimus, gavo vairuotojų paaiškinimus apie įvykį ir kt.).

Kilus abejonių dėl eismo įvykio aplinkybių, žalos duomenys buvo perduoti draudiko žalų tyrimo grupės ekspertui. Šis atliko ekspertinio pobūdžio tyrimą ir 2024 m. gruodžio 20 d. parengė Ekspertinę pažymą (toliau – Ekspertinė pažyma). Ekspertinėje pažymoje įformintas eismo įvykio aplinkybių tyrimas, pateikta eismo įvykio deklaracijos kopija, nuotraukos iš eismo įvykio vietos, automobilių apgadinimų nuotraukos, eismo įvykio modeliavimo rezultatai, aptarta kita žalos administravimo metu gauta informacija. Ekspertas nustatė, kad nors eismo įvykio dalyviai nurodė, jog pareiškėjo automobilis susidūrimo metu judėjo, pareiškėjo automobilis iš tikrųjų stovėjo vietoje, ir priėjo prie išvados, kad automobiliai susidūrė ne eismo įvykio dalyvių nurodytomis natūraliomis, o kitomis aplinkybėmis.

2024 m. gruodžio 23 d. raštu draudikas informavo pareiškėją priėmęs sprendimą nemokėti draudimo išmokos. Draudikas nurodė, kad automobiliai buvo sugadinti ne vairuotojų nurodomomis natūraliai susiklosčiusiomis aplinkybėmis, ir paaiškino, jog pagal KASKO sutarčiai taikomas Taisykles toks įvykis laikomas nedraudžiamuoju.

Pareiškėjas su draudiko sprendimu nesutiko ir 2024 m. gruodžio 27 d. pateikė jam skundą. Jame nurodė, kad įvykis buvo sumodeliuotas neteisingai, nesiremta tikrosiomis įvykio aplinkybėmis. Pasak pareiškėjo, matydamas neišvengiamą susidūrimą jis pradėjo stabdyti ir, kaip rodo Ekspertinė pažyma, paaiškėjo, kad buvo spėjęs sustoti. Be to, anot pareiškėjo, tai nekeičia faktinių įvykio aplinkybių. Skunde pareiškėjas, be kita ko, nurodė dėl stipraus smūgio negalėjęs tiksliai prisiminti visų įvykio detalių, todėl draudikas neteisėtai visas jam nurodytas aplinkybes laikė faktais ir, jais remdamasis, neteisingai sumodeliavo įvykį.

2025 m. sausio 13 d. draudikas pateikė pareiškėjui atsakymą į šį skundą. Jis paaiškino, kad atliekant eismo įvykio modeliavimą kompiuterine programa buvo įvertinti visi aktualūs parametrai, susiję su vairuotojų paaiškinimuose nurodytomis aplinkybėmis (kelio būklė, užfiksuotos automobilio padėtys po susidūrimo ir kt.). Draudikas sutiko, kad yra tikimybė, jog vairuotojai galėjo nevisiškai tiksliai nurodyti automobilių judėjimo greičius susidūrimo metu, ir

[1] 2024 m. kovo 5 d. redakcija, galioja nuo 2024 m. balandžio 4 d.

paaiškino, kad ekspertai atsižvelgia į galimus nedidelius neatitikimus. Nepaisant to, šiuo atveju gauto modeliavimo ir nustatytų automobilių gedimų klaidų rezultatai, pasak draudiko, iš esmės neatitiko vairuotojų nurodytų aplinkybių, todėl eksperto išvados yra pagrįstos. Draudikas taip pat paaiškino, kad pareiškėjo naujai nurodyta aplinkybė, jog automobilį jis buvo spėjęs sustabdyti, neatitinka pirminių parodymų apie 30–40 km/h greitį ir yra mažai tikėtina dėl eismo įvykio vietoje esančio riboto matomumo. Be to, sustojimo prieš susidūrimą aplinkybė nurodyta draudikui jau pateikus sprendimą, todėl, draudiko teigimu, vertintina kritiškai.

Draudikui atsisakius keisti priimtą sprendimą, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išnagrinėti tarp jo ir draudiko kilusį ginčą bei rekomenduoti draudikui pripažinti įvykį draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką.

Pareiškėjo kreipimesi teigiama, kad žalos administravimo metu draudikui buvo nurodyta tik apytikslė informacija apie automobilio greitį prieš susidūrimą. Pareiškėjas teigė, kad tikslaus judėjimo greičio jis negalėjo nurodyti, tik tiek, kad jis buvo nedidelis, galbūt apie 30–40 km/h. Taip pat pareiškėjas nurodė, kad, kiek atsimena, prieš susidūrimą pradėjo stabdyti, po to buvo smūgis. Pareiškėjas pažymėjo, kad teismų praktikoje išaiškinta, jog net jei vairuotojas nenurodo, kad prieš smūgį stabdė, laikoma, jog prieš pat susidūrimą vairuotojas galėjo refleksiškai stabdyti, todėl tokiam faktui papildomi tyrimai nereikalingi. Be to, pagal teismų praktiką, net ir vairuotojo nurodomas du ar tris kartus didesnis automobilio judėjimo greitis nereiškia, kad vairuotojas negalėjo sąžiningai klysti.

Anot pareiškėjo, Ekspertinėje pažymoje pateikta iškraipyta informacija, o jos išvados klaidingai grindžiamos tik pareiškėjo nurodytomis prielaidomis dėl galimo automobilio greičio prieš susidūrimą, be to, neatsižvelgta į kitas jo nurodytas aplinkybes, įskaitant tai, kad prieš susidūrimą jis stabdė. Pareiškėjo nuomone, draudikas, remdamasis tik pareiškėjo spėjimais apie greitį ir neatlikęs kitų būtinų tyrimo veiksmų, pavyzdžiui, liudytojų apklausos, nesiekė nustatyti objektyvią tiesą ir nepagrįstai konstatavo, jog įvykio aplinkybės prieštarauja vairuotojų paaiškinimams ir yra neįtikinamos. Pasak pareiškėjo, dėl nekokybiškai atlikto tyrimo ir nepagrįstų išvadų bei subjektyviai interpretuojamų duomenų Ekspertine pažyma vadovautis negalima.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas pažymėjo, kad pareiškėjo nurodomi argumentai dėl neteisingai interpretuotų ar išgautų pareiškėjo paaiškinimų nėra pagrįsti. Draudiko teigimu, pareiškėjas teikė pakankamai aiškius paaiškinimus dėl eismo įvykio aplinkybių, tikslino galimą transporto priemonės judėjimo greitį, nurodė, kad iki susidūrimo nebuvo automobilio apgadinimų. Pasak draudiko, skambučio dėl techninės pagalbos suteikimo metu pareiškėjas neatrodė sutrikęs ar negalįs paaiškinti eismo įvykio aplinkybių: jis aiškiai nurodė, kad sankryžoje nepamatė automobilio ir jo nepraleido, pateikė informaciją apie automobilio apgadinimus, atsakė į kitus pateiktus klausimus. Nepaisant to, praėjus mėnesiui nuo įvykio, pareiškėjas pakeitė pirminius parodymus apie įvykį ir pradėjo teigti stabdęs automobilį, o draudikui pateiktame skunde jau nurodė, kad automobilis prieš susidūrimą buvo visiškai sustojęs. Atsiliepime taip pat pažymima, kad kito automobilio vairuotojo paaiškinimas apie įvykį irgi abejotinas, nes buvo teigiama, jog pareiškėjo transporto priemonė staiga išvažiavo iš šalutinio kelio, nespėjo net suveikti avarinio stabdymo sistema, o smūgio kito automobilio vairuotojas bandė išvengti sukdamas vairą į dešinę bei stabdydamas, tačiau tokių stabdymo ir automobilio kreipimo dešiniau požymių nenustatyta.

Draudiko teigimu, Ekspertinė pažyma yra pagrįsta žalos administravimo metu surinktais duomenimis ir joje teisingai nustatytas tikėtiniausias įvykio mechanizmas. Specialių žinių turinčio draudiko eksperto atliktas eismo įvykio modeliavimas rodo, kad, automobiliams susidūrus vairuotojų nurodytomis aplinkybėmis, jie negalėjo sustoti taip, kaip nurodė eismo įvykio dalyviai ir užfiksuota nuotraukose. Anot draudiko, remiantis tyrimu, automobilių padėtys geriausiai atitiko tokias aplinkybes, kai į stovintį pareiškėjo automobilį atsitrenkia tiesiai (beveik statmenu kampu pareiškėjo automobilio atžvilgiu) važiuojantis kitas automobilis. Tą, draudiko teigimu, patvirtina ir automobilių sugadinimai (jų pobūdis, apimtis ir vieta). Draudikas nurodė laikąs, kad Ekspertinė pažyma yra pagrįsta žalos administravimo metu surinktais duomenimis ir joje teisingai nustatytas tikėtiniausias įvykio mechanizmas. Eksperto išvados, draudiko vertinimu, objektyviais duomenimis nebuvo paneigtos, o pareiškėjas ją neigia remdamasis subjektyviu vertinimu ir tariama, tačiau konkrečiai nenurodyta, teismų praktika. Anot draudiko, teismų praktikoje kaip tik pažymima, kad stovėjimas skiriasi nuo važiavimo ir bet kuris pakankamai apdairus vairuotojas šį skirtumą turi suvokti realiai, nes automobilio judėjimas artimu 20 km/h greičiu iš esmės skiriasi nuo būsenos transporto priemonei stovint. Taip pat teigiama, kad teismų praktikoje konstatuota ir tai, jog mažai tikėtina, kad vairuotojai galėtų klysti dėl to, ar automobilis važiuoja, ar tiesiog

stovi gatvėje arba vos juda (iki 5 km/h greičiu).

Remiantis draudiko paaiškinimais, neteisinga jis laiko ir gautą informaciją apie pareiškėjo automobilio būklę. Anot draudiko, nors pareiškėjas teigė keletą kartų po eismo įvykio įjungęs automobilio variklį, antrosios automobilio apžiūros metu buvo užfiksuota automobilio klaidų, kurios, jeigu automobilio variklis iš tiesų būtų nors kartą paleistas po įvykio, būtų buvusios fiksuotos per pirmąją apžiūrą.

Apibendrindamas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodytus argumentus, draudikas laikėsi pozicijos, kad surinkti duomenys ir atliktas tyrimas patvirtina klaidinančios informacijos pateikimo faktą. Todėl, remdamasis Taisyklių 21.17 papunkčiu, pagal kurį įvykis laikomas nedraudžiamuoju ir draudimo išmoka nemokama, jeigu draudėjas, apdraustasis arba su draudėju ir (arba) apdraustuoju susijęs asmuo, siekdamas gauti išmoką ar ją padidinti, suklastojo arba pateikė klaidingus duomenis apie įvykį ir (arba) jo padarinius, draudimo išmokos draudikas nurodė nemokėjęs pagrįstai.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išspręsti pareiškėjo ir draudiko ginčą, būtina įvertinti, ar draudikas pagrįstai nusprendė, kad susiklostė Taisyklių 21.17 papunktyje nurodytos aplinkybės, ir įvykį pripažino nedraudžiamuoju pagal šalių sudarytą KASKO sutartį.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Šalių sudaryta KASKO sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose.[2] Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų ir nedraudžiamųjų įvykių sąrašai ir kitos draudimo sutarties sąlygos. Šių sąlygų visuma nustato draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį ir leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį.[3]

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus

[2] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015.
[3] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką.[4] Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimtys, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, todėl, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamojo įvykio atveju.[5] Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamojo įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.[6]

Įvertinus bylos duomenis nustatyta, kad draudikas sprendimą pripažinti įvykį nedraudžiamuoju priėmė vadovaudamasis Taisyklių 21.17 papunkčiu, pagal kurį įvykis laikomas nedraudžiamuoju ir draudimo išmoka nemokama, jeigu draudėjas, apdraustasis arba su draudėju ir (arba) apdraustuoju susijęs asmuo, siekdamas gauti išmoką ar ją padidinti, suklastojo arba pateikė klaidingus duomenis apie įvykį ir (arba) jo padarinius.

Vertinant žalos administravimo metu surinktus ir Lietuvos bankui pateiktus duomenis, pažymėtina, kad savo sprendimą draudikas iš esmės grindė tyrimo, užfiksuoto Ekspertinėje pažymoje, išvadomis. Draudiko ekspertas, įvertinęs apie eismo įvykį surinktus duomenis, nustatė, kad automobiliai buvo sugadinti ne vairuotojų nurodytomis, o kitomis aplinkybėmis. Anot draudiko, nors pareiškėjas teigė, jog automobilis prieš susidūrimą važiavo 30–40 km/h greičiu, tyrimo rezultatai rodo, kad susidūrimo metu jis stovėjo sankryžoje. Be to, automobilio apžiūrų metu buvo nustatyta, kad jo variklis sugedęs, pareiškėjas teigė, jog automobilio variklis po įvykio dar buvo įjungtas, nors automobilio kompiuterio duomenys rodo kitaip.

Ekspertinėje pažymoje iš pradžių pateikiama eismo įvykio deklaracijos kopija, nurodomas įvykio laikas ir vieta, trumpai aprašomos eismo įvykio deklaracijoje nurodytos įvykio aplinkybės. Po to aptariami užfiksuoti automobilių apgadinimai, apie pareiškėjo automobilį nurodoma: „[...] sugadintas dešinysis šonas. Suveikusi automobilio saugos oro pagalvė. Dešinysis šonas apgadintas ties automobilio priekiu (ilgio atžvilgiu), deformuojančios jėgos poveikiui veikiant kryptimi artima statmenai iš dešinės, intensyviausios deformacijos lokalizuotos priekinio dešinės pusės rato dalyje. Ties priekinio dešinės pusės sparno galinės dalies ir priekinių durų sandūra matomi galutinės susidūrimo fazės slystamo pobūdžio pėdsakai.“ Apie kitą automobilį nurodoma: „Apgadinta automobilio priekinė dalis. Intensyviausios deformacijos lokalizuotos priekinės plokštumos kairėje pusėje. Variklio gaubte susiformavęs išilginis įmušimas, lydimas variklio gaubto klosčių. Suveikusi automobilio saugos oro pagalvė. Sugadinimai automobiliui padaryti dėl deformuojančios jėgos poveikio artima statmenai kryptimi nuo automobilio priekio link galo, priekinio bamperio kairės pusės šoninėje dalyje matomi galutinės susidūrimo fazės slystamo pobūdžio pėdsakai.“

Toliau ekspertas analizuoja nuotraukoje iš eismo įvykio vietos matomas automobilių padėtis ir nurodo, kad įvykis nutiko tamsiu paros metu, važiuojamoji kelio dalis, vertinant vizualiai, buvo sausa. Eksperto vertinimu, pareiškėjo automobilis po įvykio užfiksuotas pasisukęs 45° kampu (žiūrint pagal pirminę automobilio važiavimo kryptį) kelio ašinės linijos atžvilgiu – iš dešinės į kairę pusę nuo susidūrimo vietos, o kitas automobilis užfiksuotas stovintis priekine dalimi sankryžoje, kampu, artimu stačiam kampui (beveik tiesiai, važiavimo kryptimi).

Ekspertinėje pažymoje nurodyta, kad remiantis vairuotojų pateiktais paaiškinimais (pareiškėjo – kad jis važiavo tiesiai, apie 30–40 km/h greičiu, pradėjo stabdyti, po to įvyko smūgis, o susidūrimo metu automobilis judėjo, kito automobilio nematė; kito automobilio vairuotojo – kad jis važiavo apie 50 km/h greičiu, pareiškėjo automobilis staiga išvažiavo iš šalutinio kelio, nespėjo suveikti avarinio stabdymo sistema, o susidūrimo bandė išvengti sukdamas vairą į dešinę ir stabdydamas) įvykis buvo sumodeliuotas kompiuterine programa *PC-Crash 15.0*. Gauti rezultatai parodė, kad automobiliai negalėjo sustoti taip, kaip užfiksuota nuotraukose. Aiškinant modeliavimo rezultatus ir pateiktą modeliavimo iliustraciją, kurioje vaizduojamos automobilių padėtys, turėjusios susidaryti įvykus eismo įvykiui pagal pirmiau nurodytas aplinkybes, Ekspertinėje pažymoje teigiama, kad pareiškėjo automobilis, veikiamas smūgio ir inercijos jėgų, turėjo pasislinkti į priekį ir kairėn prieš laikrodžio rodyklę, o kitas automobilis – pasislinkti į priekį ir dešinėn pagal laikrodžio rodyklę bei sustoti apie 90° kampu,

[4] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-316/2013.
[5] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3- 32/2009.
[6] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

o ne judėti tiesiai stabiliu judesiu į priekį ir sustoti tokia padėtimi, kokia buvo užfiksuota susidūrimo metu. Kartu pateikiama iliustracija su faktiškai nuotraukose užfiksuotomis automobilių padėtimis, ją palyginus su modeliavimo metu gautomis padėtimis, matomi pakankamai reikšmingi skirtumai.

Papildomai įvertinęs automobilių apgadinimų nuotraukas, draudiko ekspertas pabrėžė, kad trasologiniu požiūriu automobilių sugadinimai – jų pobūdis, apimtis ir vieta, nesant skersinio praslydimo pėdsakų, rodo, jog susidūrimo metu pareiškėjo automobilis stovėjo. Šie duomenys, eksperto teigimu, yra nesuderinami su vairuotojų nurodytomis aplinkybėmis, kad pareiškėjo automobilis susidūrimo metu judėjo ir artėjo prie kito automobilio iš kairės pusės. Ekspertinėje pažymoje daroma išvada, kad tyrimo rezultatai leidžia teigti, jog automobiliai buvo apgadinti ne vairuotojų nurodomomis, natūraliai susiklosčiusiomis aplinkybėmis, o kitomis aplinkybėmis.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotoje teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje konstatuojama, kad konkretūs faktiniai duomenys, gauti ekspertinio tyrimo metu, gali būti atmesti kaip įrodymai, jei manoma, kad jie nepagrįsti, nepatikimi ar turi kitokių trūkumų. Kritiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų. Eksperto išvada pripažįstama pakankamu įrodymu, jeigu šios išvados duomenys yra nuoseklūs ir išsamūs. Taip pat jei eksperto išvada neprieštarauja faktiniams duomenims, gautiems iš tos pačios rūšies ar skirtingų įrodinėjimo priemonių. Eksperto išvada laikoma pagrįsta, jeigu, įvertinus ginčo šalių pateiktų įrodymų visumą, eksperto išvados duomenys leidžia daryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą ar nebuvimą.[7]

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad Ekspertinę pažymą parengė draudiko ekspertas, turintis specialių žinių ir profesinės patirties, reikalingų eismo įvykio aplinkybėms tirti. Ekspertinė pažyma buvo parengta remiantis įvykio administravimo metu draudiko surinktais duomenimis: eismo įvykio deklaracijoje nurodyta informacija, eismo įvykio dalyvių paaiškinimais apie įvykio aplinkybes, garso įrašais, taip pat duomenimis apie įvykio vietą ir jame dalyvavusių transporto priemonių sugadinimus, patvirtinančius galimą įvykio mechanizmą. Vertinant įvykio aplinkybes buvo analizuotos automobilių judėjimo kryptys, jų galimi greičiai, įvertinta kelio dangos būklė, įvykio laikas, automobilių deformacijų dydžiai ir pobūdis, jų padėtys po susidūrimo. Kompiuterinio modeliavimo metu gauti duomenys parodė, kad labiausiai tikėtina[8], jog susidūrimo metu pareiškėjo automobilis *Mercedes Benz S550* stovėjo įvažiavęs į sankryžą, užtvėręs jo link judančio automobilio eismo juostą.

Atsižvelgiant į pareiškėjo kreipimesi ir draudiko atsiliepime nurodytas aplinkybes, susijusias su galima vairuotojų pateiktų duomenų apie automobilių judėjimo greičius paklaida, pažymėtina, kad kasacinio teismo praktikoje, kurioje buvo vertinta eismo įvykio dalyvių galimybė suvokti savo valdomų transporto priemonių judėjimo greitį prieš įvykį, 15 km/h skirtumas tarp vairuotojo nurodyto ir eksperto nustatyto automobilio greičio buvo pripažintas kaip galimas sąžiningas vairuotojo suklydimas dėl savo valdomos transporto priemonės greičio.[9] Kita vertus, atsižvelgiant į vairuotojų galimybę esant stresinei situacijai dėl kilusio eismo įvykio nurodyti automobilio greitį su nedidele paklaida, teismų formuojamoje praktikoje taip pat konstatuojama, kad mažai tikėtina, jog vairuotojai galėtų klysti dėl to, ar automobilis stovi arba vos juda (iki 5 km/h), taip sukeldamas kliūtį eismui, ar važiuoja.[10]

Taigi, nors įvykio dalyviai, tikėtina, neturi specialių žinių, reikalingų visiškai tiksliai identifikuoti eismo įvykio aplinkybes ir automobilių greičius prieš susidūrimą, tačiau tai nepaneigia vidutinių gebėjimų asmens galimybės paaiškinti eismo įvykio mechanizmą, orientacinį, pakankamai tikėtiną greitį ar panašias aplinkybes. Vadovaujantis teismų formuojama praktika, darytina išvada, kad šiuo atveju nėra pagrindo pareiškėjo suklydimą dėl jo automobilio greičio, kuris sudaro apie 30–40 km/h, pripažinti protingu ir leistinu, specialių žinių neturinčio,

---

[7] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-386-469/2015.

[8] Civilinėje teisėje faktų įrodomumo problema spręstina remiantis vadinamąja tikėtinumo taisykle (tikimybių pusiausvyros principu). Kasacinio teismo jurisprudencijoje ne kartą pažymėta, kad įrodinėjimas civiliniame procese turi savo specifiką, – nenustatyta, kad išvadą apie tam tikrų faktų buvimą galima daryti tik tada, kai dėl jų egzistavimo absoliučiai nėra abejonių; išvadą apie faktų buvimą civiliniame procese galima daryti ir tada, kai tam tikros abejonės dėl fakto buvimo išlieka, tačiau byloje esančių įrodymų visuma leidžia manyti esant labiau tikėtina atitinkamą faktą buvus, nei jo nebuvus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-101/2009).

[9] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 21 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-462-695/2017.

[10] Vilniaus apygardos teismo 2017 m. balandžio 18 d. sprendimas, priimtas civilinėje byloje Nr. 2A-367-258/2017.

bet teisę vairuoti turinčio asmens suklydimu. Manytina, kad įvykio dalyvių nurodytų aplinkybių ir Ekspertinėje pažymoje nustatytų įvykio aplinkybių skirtumai, palyginti su realiomis įvykio aplinkybėmis, yra reikšmingi[11] ir, sprendžiant šalių ginčą, negali būti pateisinami įprasta, dėl stresinės situacijos galinčia atsirasti, paklaida.

Kartu pažymėtina, kad Lietuvos bankas įvertino pareiškėjo kreipimesi nurodytas abejones dėl eksperto atlikto tyrimo, tačiau nenustatė objektyvaus pagrindo sutikti su teiginiais dėl draudikui pateiktos informacijos neteisingo interpretavimo ar suabsoliutinimo ir priežasties atmesti Ekspertinę pažymą kaip įrodymą.

Pats pareiškėjas 2024 m. gruodžio 4 d. Eismo įvykio aplinkybių pranešimo protokole, atsakydamas į klausimą „Ar jūsų vairuojamas automobilis judėjo automobilių susidūrimo metu?" nurodė „Taip", o į klausimą „Ar prieš pat eismo įvykį matėte atvažiuojantį kitą automobilį ir kokių veiksmų ėmėtės?" atsakė „Nemačiau". Atsižvelgiant į šiuos duomenis, eismo įvykis nutiko pareiškėjo vairuojamai transporto priemonei judant ir nematant kitos transporto priemonės. Apie tai, kad būtų stabdęs ar kitaip bandęs išvengti įvykio, pareiškėjas nenurodė, o įvykio metu buvusio greičio teigė nežinąs. Tik vėliau, 2024 m. gruodžio 10 d., pareiškėjas draudikui elektroniniu paštu nurodė, kad tiksliai nežino, koks buvo greitis, bet mano, jog prieš susidūrimą jis buvo apie 30–40 km/h, taip pat nurodė nesąs tikras, kokių veiksmų ėmėsi prieš susidūrimą, kiek prisimena, stabdė, po to įvyko smūgis. Kito automobilio vairuotojas taip pat nurodė, kad pareiškėjo automobilis staiga išvažiavo iš šalutinio kelio ir automobilio stabdymo sistema į atsiradusią kliūtį nespėjo sureaguoti. Tik vėliau, jau sužinojęs apie Ekspertinės pažymos turinį, pareiškėjas pakeitė savo poziciją ir teigė, kad buvo sustojęs, nes tai, pasak pareiškėjo, patvirtina ir Ekspertinė pažyma, tačiau tokie paaiškinimai apie įvykio aplinkybes, Lietuvos banko nuomone, nėra nuoseklūs ir vertintini kritiškai.

Pirmiau minėtų aplinkybių kontekste, sprendžiant dėl Taisyklių 21.17 papunkčio taikymo pagrįstumo, svarbu akcentuoti ir tai, kad bylos duomenys suteikia pagrindo manyti, jog pareiškėjo automobilis susidūrimo metu ne tik kad stovėjo, bet ir galėjo būti neįjungtu varikliu. Turimais duomenimis, pareiškėjo automobilis žalos administravimo metu buvo apžiūrėtas du kartus – 2024 m. gruodžio 4 ir 18 d. Ekspertinėje pažymoje paaiškinta, kad abiejų apžiūrų metu automobilio gedimų diagnostikai buvo naudojamas specialus skeneris, leidžiantis nustatyti transporto priemonės elektronines klaidas. Draudikas paaiškino, kad pirmosios apžiūros metu variklio paleisti nepavyko, – įjungus degimą, paleidimo procesas neprasidėjo. Be to, pirmosios apžiūros metu variklio skyriuje buvo matoma nulūžusi antro cilindro uždegimo ritės jungtis. Šį defektą patvirtina draudiko atsiliepime pateiktos nuotraukos. Antrosios apžiūros metu po atliktų remonto darbų automobilio variklį pavyko paleisti. Tuomet diagnostikos skeneriu buvo nustatytos klaidos, kurios pirmosios apžiūros metu nebuvo fiksuotos, – priekinio dešinės pusės rato sūkio daviklio ir antro cilindro uždegimo ritės klaidos. Draudikas, pabrėždamas šios aplinkybės svarbą, paaiškino, kad elektros signalas uždegimo ritei siunčiamas tik tuomet, kai automobilio variklis sukasi, o jei jis nesisuka – signalas į ritę nepatenka. Remiantis šiuo paaiškinimu, jeigu variklis įvykio metu ar po jo būtų veikęs, uždegimo ritės klaida būtų buvusi fiksuota jau pirmosios apžiūros metu. Kaip matyti iš bylos duomenų, nors pareiškėjas pirmosios apžiūros metu teigė, kad po įvykio buvo įjungęs variklį pašildyti, o byloje pateiktas garso įrašas patvirtina, jog pokalbio dėl techninės pagalbos metu jis nurodė, kad automobiliu pavyko pavažiuoti į šoną ir patraukti jį iš susidūrimo vietos, šios aplinkybės yra paneigiamos remiantis klaidų nuskaitymo duomenimis. Atsižvelgiant į tai, tikėtiniausia laikytina aplinkybė, kad automobilio variklis susidūrimo metu neveikė.

Įvertinus Lietuvos bankui pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad yra pakankamas pagrindas išvadai, jog draudikui buvo pateikta tikrovės neatitinkanti informacija apie eismo įvykio aplinkybes. Vadovaujantis Taisyklių 21.17 papunkčiu, įvykiai, apie kurių aplinkybes ir (arba) padarinius draudėjas, apdraustasis arba su draudėju ir (arba) apdraustuoju susijęs asmuo, siekdamas gauti draudimo išmoką ar ją padidinti, pateikia klaidingus duomenis, laikytini nedraudžiamaisiais ir draudimo išmoka, nustačius šias aplinkybes, nemokama.

Atsižvelgiant į tai, draudiko sprendimas pripažinti įvykį nedraudžiamuoju laikytinas pagrįstu ir teisėtu, o pareiškėjo reikalavimas išmokėti draudimo išmoką už transporto priemonei *Mercedes-Benz S550* padarytą žalą – nepagrįstu ir yra atmestinas.

[11] Kaip minėta Ekspertinėje pažymoje, pareiškėjo automobilis, jeigu būtų važiavęs pareiškėjo nurodytu greičiu, veikiamas smūgio ir inercijos jėgų, turėjo pasislinkti į priekį ir į kairę sukdamasis prieš laikrodžio rodyklę, o kitas automobilis – į priekį ir į dešinę pusę pagal laikrodžio rodyklę bei sustoti apie 90° kampu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo" 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius Arūnas Raišutis